

beroep te doen op talrijke kunstenaars om fataal een hoogstaand resultaat te bereiken, zulks hebben o.m. de Belgische afdeelingen op de Wereldtentoonstelling te Brussel, in 1935, op beslissende wijze bewezen. Om zulk moeilijk vraagstuk tot een bevredigende oplossing te brengen dient er ook rekening gehouden met factoren die niet rechtstreeks aan de kunst raken, alhoewel zij machtig bijdragen tot het bereiken van een æsthetisch resultaat. Deze factoren zijn doorgewoone van organisatorischen aard. Men moet weten wat men wil en de vooropgezette gedachten planmatig uitwerken. Vroeger heeft men nooit dergelijke bekommernissen gehad. De groote tentoonstellingen waren onooglijke dingen en het is niet omdat, als curiosum, het een en ander bewaard bleef (b.v. het thans vernielde Crystal Palace te Londen, in 1851, en de Eiffeltoren, te Parijs, in 1889) dat deze prestaties minder streng dienen beoordeeld. Vóór de XIXe eeuw zijn groote tentoonstellingen met economischen ondergrond onbekend. Sindsdien hebben ze zich echter gemultipliceerd op een verbluffende wijze, alhoewel de financieele uitlagen meestal slecht en vaak rampspoedig uitvielen. Als echte kinderen van de Industrieele Omwenteling dragen ze de teekens van den wansmaak welke gansch de XIXe eeuw kenmerkt en die kan toegeschreven worden, voor een ruim deel, aan de afzijdige houding van de kunstenaars, die de theorie van den Ivoren Toren en „l'art pour l'art” uitvinden en beoefenen, juist wanneer de industrialisatie en het verdwijnen van de ambachten een daadwerkelijk optreden van hunnentwege gewettigd had. Het heeft tot het einde van de XIXe eeuw geduurd alvorens men aan industrieele kunst is gaan denken en tot het eerste derde der XXe, alvorens een evenwicht gevonden werd, waarvan de „LA” een prachtig voorbeeld geeft.

De „Landesausstellung 1939” te Zürich is de jongste van een reeks waarvan de vorige plaats vonden: in 1914 te Bern, in 1896 te Genève, in 1883 te Zürich, in 1857 te Bern, of vijf tentoonstellingen in een tijdspanne van méér dan tachtig jaar, hetgeen meteen beduidt dat men nooit aan improvisatie deed. Wat een les voor sommige landen waar een echte expositiemanie woedt! (In België, vier internationale tentoonstellingen in minder dan tien jaar...). Zwitserland wil met deze tentoonstellingen een treffend beeld van zijn leven geven. Een al te snelle herhaling zou ongetwijfeld de demonstratie verzwakken, omdat de wijzigingen slechts duidelijk uitkomen na een zekeren tijd. Nagenoeg alle vormen zijn onderworpen aan wijziging, doch alvorens de leek er door getroffen wordt, moet een geheel nieuw beeld het vroegere verdrongen hebben. En wat geldt voor het gefabriceerde product geldt ook voor het uitzicht van een tentoonstelling. Daarom juist is het noodig niet te gauw te herbeginnen.